

Joginder Singh and others v. State of Punjab 1
and another (T.P.S. Mann, J.)

ਟੀਪੀਐਸ ਮਾਨ ਜੇ.

ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ- ਪਟੀਸ਼ਨਰ

ਬਨਾਮ

ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ-ਜਵਾਬਦਾਤਾ

ਅਪਰਾਧਿਕ ਗਲਤੀ. ਅਲੋ. 2005 ਦਾ 20862/M

10 ਮਾਰਚ, 2006

ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ, 1973-S. 320—ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ 420/120-ਬੀ ਦੇ ਦੋਸ਼—ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਚਕਾਰ ਸਮਝੌਤਾ ਹੋਇਆ—ਅਪਰਾਧਾਂ ਨੂੰ ਮਿਸ਼ਰਤ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਦੀ ਬੇਨਤੀ—ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ—ਕੀ ਧਾਰਾ 120-ਬੀ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਅਧੀਨ ਜੁਰਮ ਸੰਯੋਜਨਯੋਗ ਹੈ—ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ, ਹਾਂ - ਐੱਸ. 120-ਬੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ 320 ਕਰੋੜ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮਿਸ਼ਰਤ ਯੋਗ ਵੀ ਹੈ। 420 IPC ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪੀਸੀ - ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 120-ਬੀ ਆਈਪੀਸੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਜੋ ਕੋਈ ਵੀ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਦਾ ਇੱਕ ਧਿਰ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਜ਼ਾ ਮਿਲਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਸਨੇ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਉਕਸਾਇਆ ਸੀ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪਰਾਧਿਕ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਵਿੱਚ ਉਕਸਾਉਣ ਦਾ ਤੱਤ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਧਾਰਾ 320-ਬੀ ਸੀਆਰ ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 120-ਬੀ ਅਧੀਨ ਜੁਰਮ ਵੀ ਮਿਸ਼ਰਤ ਹੈ। ਪੀ.ਸੀ. ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, 320 (2) ਕਰੋੜ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਾਲ 420 ਆਈਪੀਸੀ ਅਧੀਨ ਜੁਰਮ ਮਿਸ਼ਰਤ ਹੈ। PC ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, 120-B IPCin ਅਧੀਨ ਜੁਰਮ 420 IPC ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਅਪਰਾਧ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਿਸ਼ਰਤ ਹੈ।

(ਪਾਰਾ 3 ਅਤੇ 4)

ਐਲ.ਐਮ ਗੁਲਾਟੀ, ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ।

ਜਵਾਬਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਲਈ ਜੇ.ਐਸ.ਵਿਲੋ, ਡੀ.ਏ.ਜੀ

ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਲਈ ਕੋਈ ਨਹੀਂ

ਨਿਰਣਾ

ਟੀਪੀਐਸ ਮਾਨ, ਜੇ.

(1) 27 ਅਗਸਤ, 1999 ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ "ਏ" ਡਿਵੀਜ਼ਨ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਖੇ ਧਾਰਾ 420 ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਨੰਬਰ 129 - ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ - ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2 ਰਮਿੰਦਰ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸੇਠੀ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਦਰਖਾਸਤ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਕੇਸ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 420/120-ਬੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਚਲਾਨ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ

ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। 25 ਸਤੰਬਰ 2004 ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਮਾਮਲਾ ਸੀ ਜੇ.ਐਮ.ਆਈ.ਸੀ., ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੇ ਨਾਲ ਜੁਰਮਾਂ ਨੂੰ ਮਿਸ਼ਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ-ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਭੇਜੀ ਗਈ ਸੀ। ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2, ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰ ਸੀ, ਨੇ ਆਪਣਾ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕਰਵਾਇਆ (ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ P-2) ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਦੋਸ਼ੀ-ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬੈਂਕ ਤੋਂ ਲਏ ਗਏ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੱਗੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਦੇ ਦਖਲ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਆਗਿਆ ਦੇਣ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਜੋ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨਾਲ ਜੁਰਮਾਂ ਨੂੰ ਜੋੜਿਆ ਜਾ ਸਕੇ।

(2) ਫਾਈਲ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੇ ਦੱਖਿਆ ਕਿ ਧਾਰਾ 420 ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਧਾਰਾ 120-ਬੀ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਵੀ ਦੋਸ਼ ਆਇਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਕਿ ਧਾਰਾ 120-ਬੀ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ ਮਿਸ਼ਰਤ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਕੋਈ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ। , ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਜੁਰਮ ਨੂੰ ਮਿਸ਼ਰਤ ਕਰਨ ਲਈ. 25 ਸਤੰਬਰ, 2004 ਨੂੰ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਉਕਤ ਹੁਕਮ (ਅਨੈਕਸਚਰ ਪੀ-4) ਨੂੰ ਧਾਰਾ 482 ਕਰੋੜ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਮੌਜੂਦਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਪੀ.ਸੀ

(3) ਧਾਰਾ 320 ਕਰੋੜ ਪੀਸੀ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਮਿਸ਼ਰਣ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦਾ ਹੈ। ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਾਰਣੀ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਅਪਰਾਧ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਿਸ਼ਰਤ ਹਨ। ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। 420 IPC ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ ਇਸ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਜੁਰਮ ਇਸ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਮਿਸ਼ਰਤ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਉਕਸਾਉਣਾ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਿਸ਼ਰਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 320 ਕਰੋੜ ਦਾ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਿੱਸਾ। PC ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ:

"320. ਜੁਰਮਾਂ ਦਾ ਮਿਸ਼ਰਣ:

(1) ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ (1860 ਦਾ 45) ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਅਗਲੇ ਸਾਰਣੀ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਦੋ ਕਾਲਮਾਂ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਹਨ ਜੋ ਉਸ ਸਾਰਣੀ ਦੇ ਤੀਜੇ ਕਾਲਮ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਸੰਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ:

XXX XXX XXX XXX XXX XXX

(2) ਅਗਲੇ ਅਗਲੇ ਸਾਰਣੀ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਦੋ ਕਾਲਮਾਂ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਵਿਧਾਨ (1860 ਦਾ 45) ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾ ਯੋਗ ਅਪਰਾਧ, ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਾਲ, ਜਿਸਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਕੋਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਲੰਬਿਤ ਹੈ, ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਮਿਸ਼ਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਸਾਰਣੀ ਦੇ ਤੀਜੇ ਕਾਲਮ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

XXX XXX XXX XXX XXX XXX

(3) ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਜੁਰਮ ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮਿਸ਼ਰਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਉਕਸਾਉਣਾ ਜਾਂ ਅਜਿਹਾ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ (ਜਦੋਂ ਅਜਿਹੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧ ਹੈ) ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 120-ਬੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਜੋ ਕੋਈ ਵੀ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਸ ਨੇ

Joginder Singh and others v. State of Punjab 3
and another (T.P.S. Mann, J.)

ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਉਕਸਾਇਆ ਸੀ। NMMY ਮੋਮਿਨ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਵਿੱਚ, (1) ਅਦਾਲਤ ਨੇ S. 34 IPC ਅਤੇ S. 109 IPC ਵਿਚਕਾਰ ਅੰਤਰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹੋਏ, ਅਪਰਾਧਿਕ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਦੇ ਤੱਤਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਦੋਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਕਸਾਉਣ ਅਤੇ ਉਕਸਾਉਣ ਦੇ ਨਾਲ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਦਾ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਸਬੰਧ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਪਰਾਧਿਕ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਦਾ ਅਸਲ ਅਪਰਾਧ S. 107 ਆਈਪੀਸੀ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਉਕਸਾਉਣ ਨਾਲੋਂ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਵਿਸ਼ਾਲ ਸੀ।

(4) ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪਰਾਧਿਕ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਵਿੱਚ ਉਕਸਾਉਣ ਦਾ ਤੱਤ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਧਾਰਾ 320 ਸੀਆਰ ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਈਪੀਸੀ 120-ਬੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਜੁਰਮ ਵੀ ਮਿਸ਼ਰਤ ਹੈ। ਪੀ.ਸੀ. ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, 'ਧਾਰਾ 420 ਆਈਪੀਸੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ ਧਾਰਾ 320 (2) ਸੀਆਰ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਾਲ ਮਿਸ਼ਰਤ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਧਾਰਾ 420 ਆਈਪੀਸੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 120-ਬੀ ਆਈਪੀਸੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਜੁਰਮ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਿਸ਼ਰਤ ਹੈ।

(5) ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰੇ ਤੋਂ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਵੱਲੋਂ ਧਾਰਾ 420 ਅਤੇ 120-ਬੀ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਜੁਰਮਾਂ ਨੂੰ ਮਿਸ਼ਰਤ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨਾ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਪਟੀਸ਼ਨ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਪਰੋਕਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨੂੰ ਮਿਸ਼ਰਤ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਾ ਦੇਣ ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਜੇ.ਐਮ.ਆਈ.ਸੀ., ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੁਆਰਾ 25 ਸਤੰਬਰ, 2004 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਅਣਗਹਿਲੀ ਹੁਕਮ (ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ P-4) ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ/ਜਵਾਬਦਾਰਾ ਨੰਬਰ 2 ਦੇ ਨਾਲ ਉਕਤ ਜੁਰਮਾਂ ਨੂੰ ਮਿਸ਼ਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪ੍ਰੇਟਰ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਲੱਗੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਆਰ. ਐਨ. ਆਰ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:-ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਕੰਚਨ